

Wintertelling van roofvogels

in januari 1984 en januari 1986

Ben van Os

Inleiding.

Roofvogelwintertellingen, waarbij vrijwel de gehele provincie wordt meegenomen, zijn niet vreemd in Drenthe. Gedurende een reeks van jaren worden al roofvogels geteld (Van Dijk & Van Os 1982, Van Os 1985). Samen met de hier gepresenteerde tellingen zijn er in de periode 1976 - 1986 totaal dertien provinciale roofvogeltellingen uitgevoerd, waarvan er zes in de maand januari plaats vonden.

Resultaten

In totaal werden in januari 1984 1.054 en in januari 1986 654 roofvogels waargenomen (tabel 1).

Tabel 1 Aantal roofvogels in Drenthe in januari 1984 en januari 1986.

jaar	1984				1986			
% niet geteld gebied	25 %				15 %			
	totaal man vrouw ?				totaal man vrouw ?			
Bruine Kiekendief	-	-	-	-	1	-	1	-
Blauwe Kiekendief	25	10	15	-	19	11	6	2
Havik	33	14	10	9	23	9	10	5
Sperwer	104	31	46	27	63	18	23	22
Buizerd	699	-	-	-	473	-	-	-
Ruigpootbuizerd	5	-	-	-	14	-	-	-
Torenvalk	180	50	48	82	52	7	9	36
Smelleken	6	3	3	-	8	2	4	2
Slechtvalk	2	2	-	-	1	1	-	-

Het opvallend lage aantal in januari 1986 zou samen kunnen hangen met de slechte waarnemingsomstandigheden als gevolg van het slechte weer: regenbuien en harde wind. Net als mensen houden ook roofvogels hier niet van. Ze kruipen dicht in de beschutting van bomen of schuilen in de bossen. Hierdoor vallen ze minder op en worden vaak over het hoofd gezien. Het aantal waargenomen roofvogels in januari 1986 was het laagste aantal in de historie van de Drentse roofvogeltellingen (tabel 2).

Tabel 2 Aantal getelde roofvogels in de provincie Drenthe telkens in de maand januari.

jaar	1976	1978	1982	1983	1984	1986
% niet geteld gebied	10 %	10 %	17 %	20 %	25 %	15 %
Bruine Kiekendief	-	1	-	-	-	1
Blauwe Kiekendief	43	52	25	30	25	19
Havik	10	27	54	42	33	23
Sperwer	101	157	106	123	104	63
Buizerd	742	897	1135	809	699	473
Ruigpootbuizerd	13	11	14	7	5	14
Torenvalk	237	466	127	174	180	52
Smelleken	2	13	7	7	6	8
Slechtvalk	-	1	4	3	2	1
Totaal	1148	1614	1472	1195	1054	654

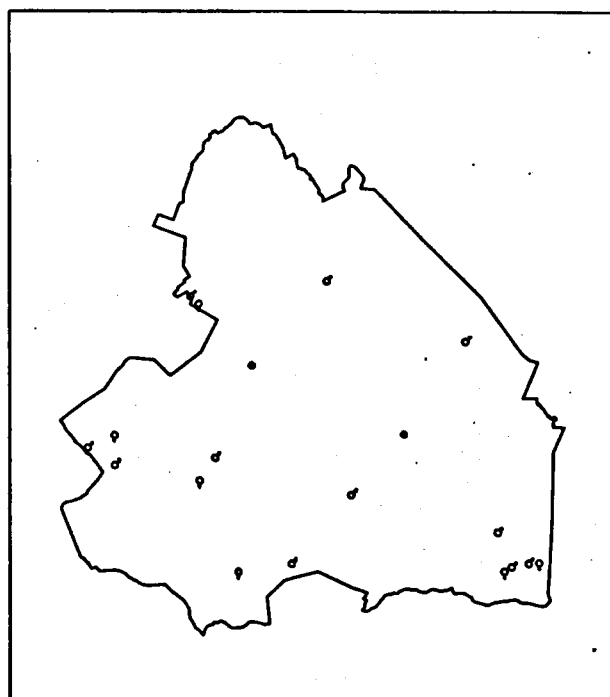
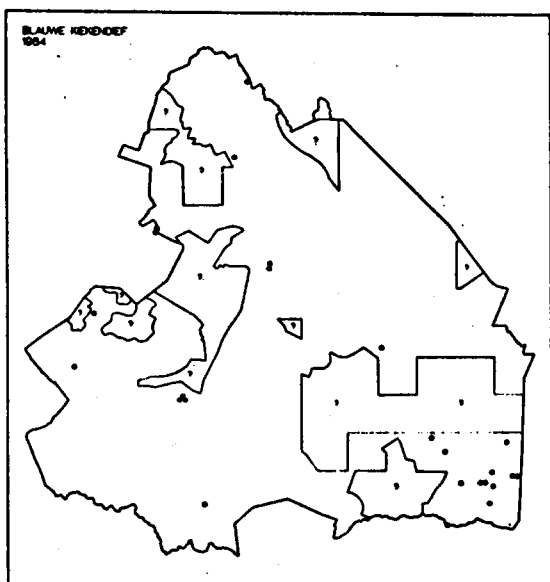
Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

De Bruine Kiekendief is een echte trekvogel, die in Zuid Europa en Afrika overwintert (Glutz von Blotzheim, Bauer & Bezzel 1971, Cramp & Simmons 1980). In zachte winters blijven er individuen in Nederland hangen (SOVON 1987). Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze soort slechts zelden in de januari-tellingen wordt aangetroffen (tabel 2). Alleen in 1978 en 1986 werd één exemplaar waargenomen.

Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus*

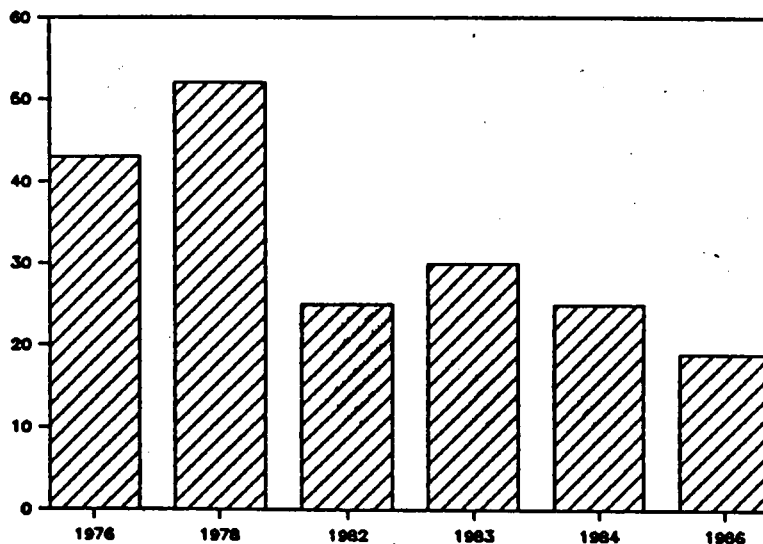
De Blauwe Kiekendief is als broedvogel bijna verdwenen uit Drenthe (Van Dijk & Van Os 1982, Bijlsma & De Roder 1983, mond.med. J.B.J.M. Van Berkel, SOVON 1987).

Ook in de wintermaanden kunnen we deze slanke roofvogel steeds minder bewonderen. De aantallen vertonen sinds 1978 een dalende lijn (tabel 2). Evenals in andere jaren (Van Os 1985) valt het hoge aandeel mannetjes op (tabel 1).

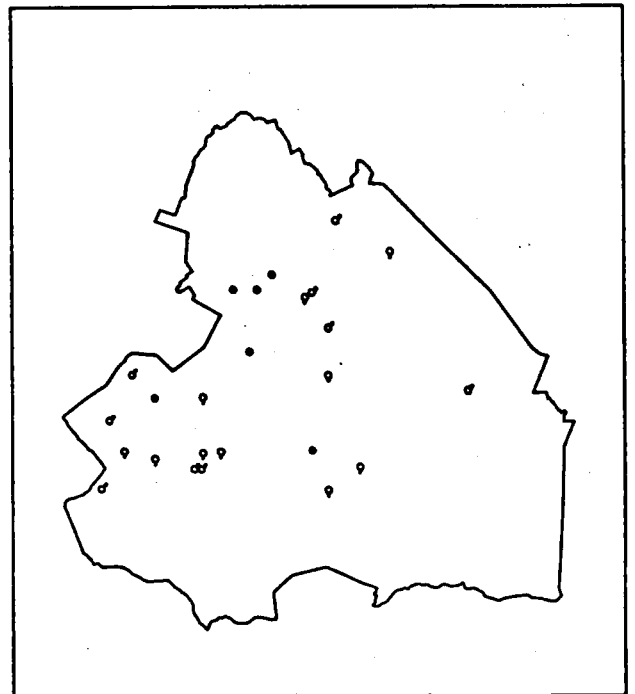
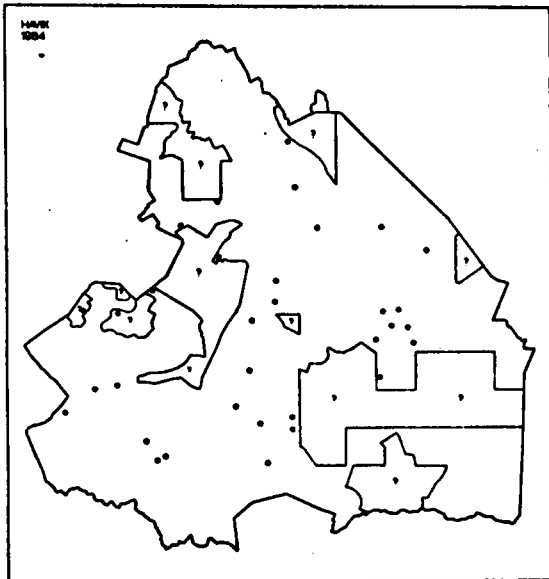
Verspreiding van de Blauwe Kiekendief in januari 1984 en 1986 en het aantalsverloop sinds 1976.

BLAUWE KIEKENDIEF

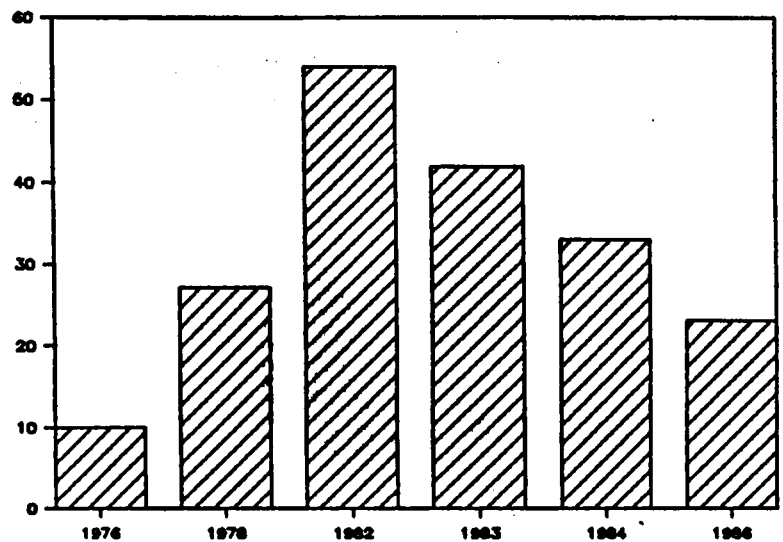
Havik *Accipiter gentilis*

Deze soort leeft vooral in de grote aaneengesloten bossen. Deze vallen grotendeels buiten deze tellingen. De havik wordt dan ook slechts in gering aantal waargenomen. Het lagere aantal in januari 1986 is vermoedelijk geheel te wijten aan de slechte weersomstandigheden. De Havik is bij uitstek een standvogel en er is geen enkele aanwijzing dat de broedvogelpopulatie is achteruitgegaan (Werkgroep Roofvogels Noord Nederland 1986).

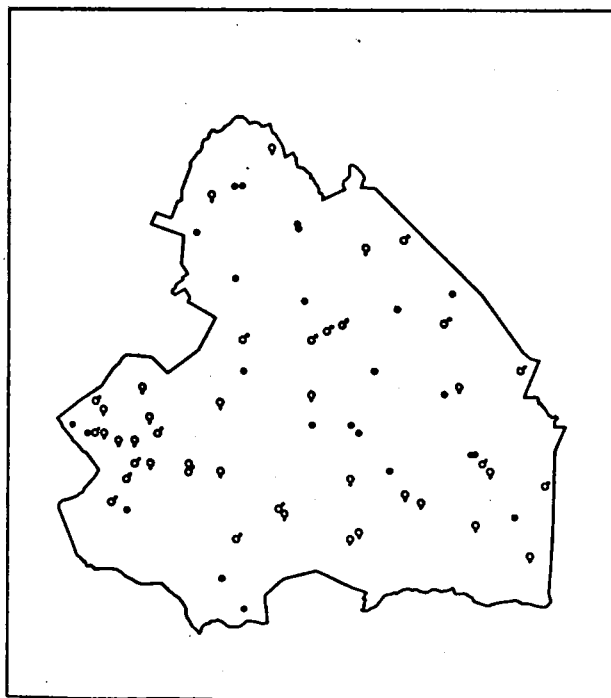
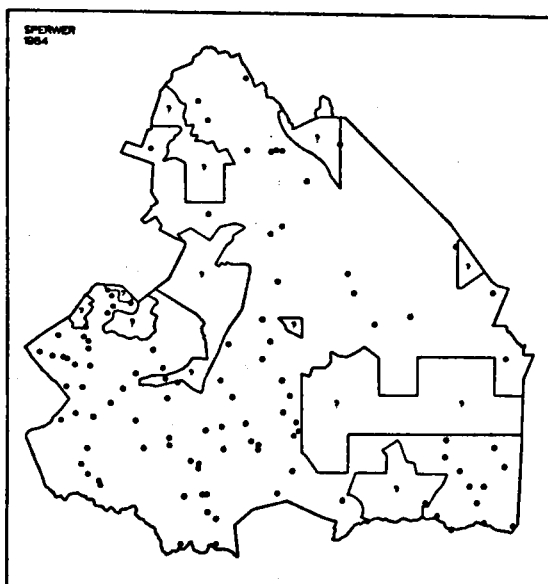
HAVIK

Verspreiding van de
Havik in januari
1984 en 1986 en het
aantalsverloop sinds
1976.

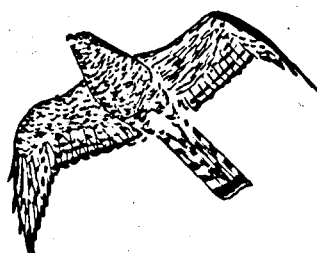
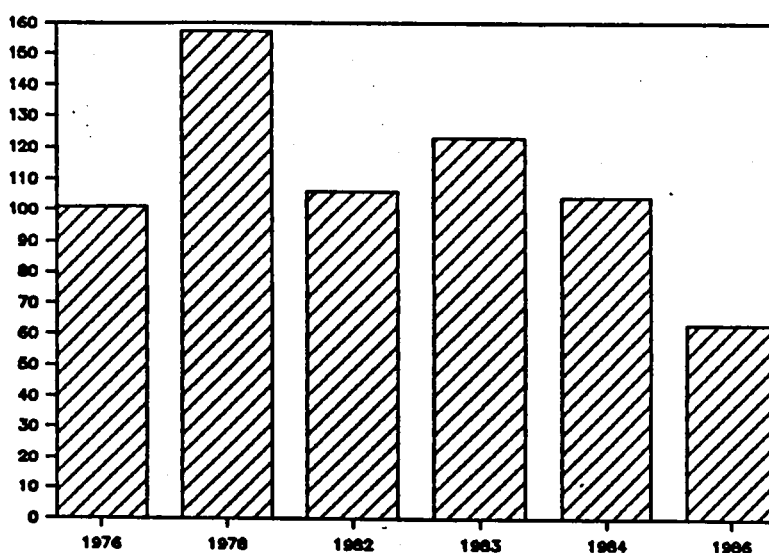
Sperwer *Accipiter nisus*

De soort wordt verspreid in Drenthe waargenomen. De aantallen blijven sinds 1976 min of meer stabiel. Ook voor de Sperwer geldt dat het lagere aantal in januari 1986 eerder aan de waarnemingsomstandigheden heeft gelegen dan aan een werkelijke teruggang in aantal.

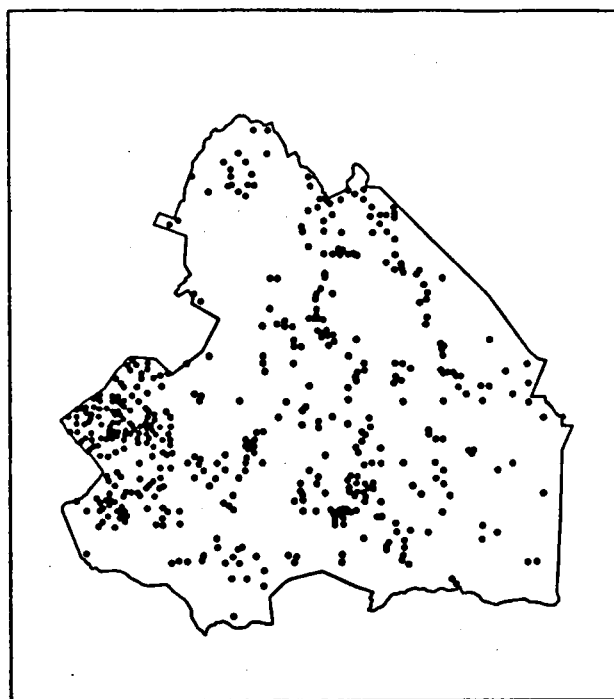
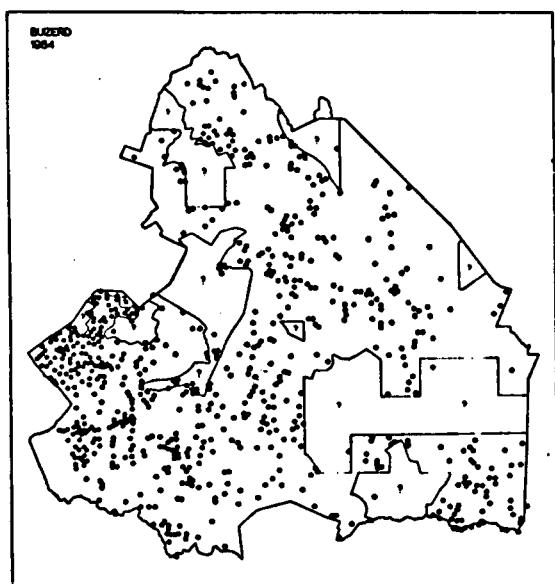
Verspreiding van de Sperwer in januari 1984 en 1986 en het aantalsverloop sinds 1976.

SPERWER

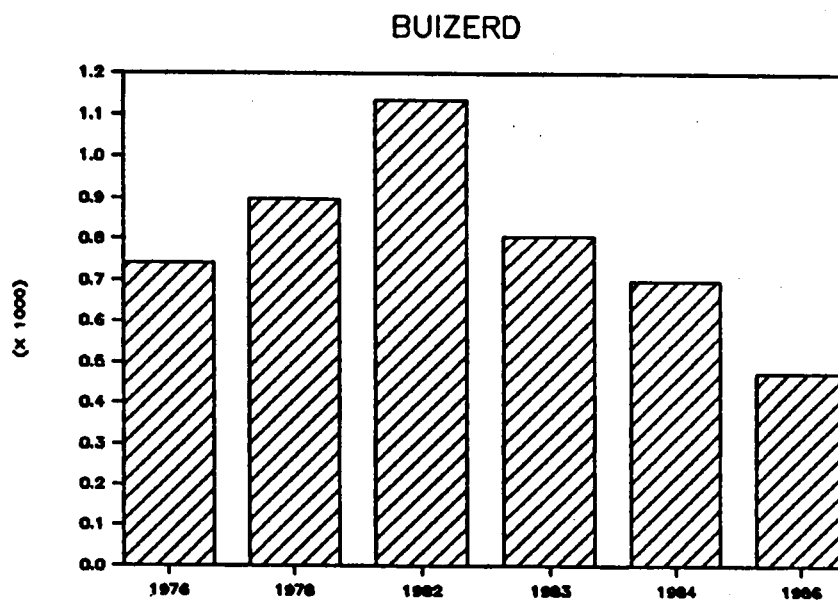

Buizerd Buteo buteo

Als altijd is de Buizerd de talrijkste roofvogel in januari. Toch nemen de aantallen met ingang van 1983 af. De Buizerd is een van de gemakkelijker te tellen soorten, zodat aangenomen mag worden dat de teruggang in aantal reëel is, maar in 1986 misschien versterkt door de weersomstandigheden. Evenals in andere jaren worden de grootste aantallen in de vochtige beekdalen geteld.

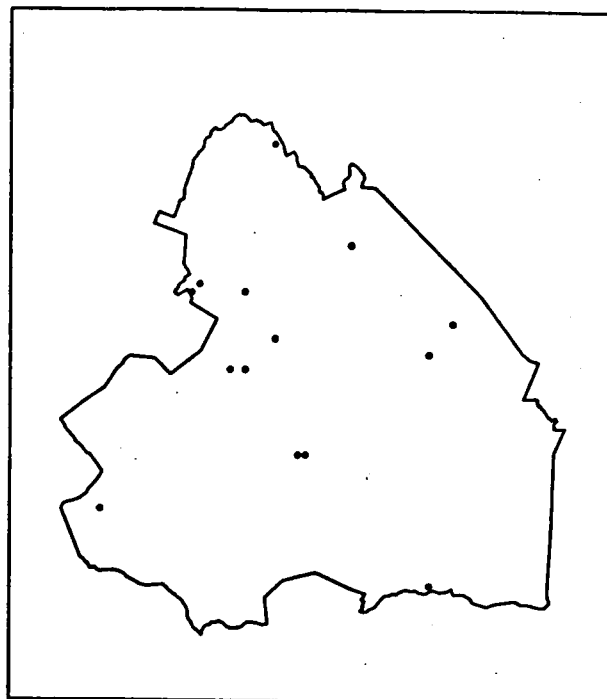
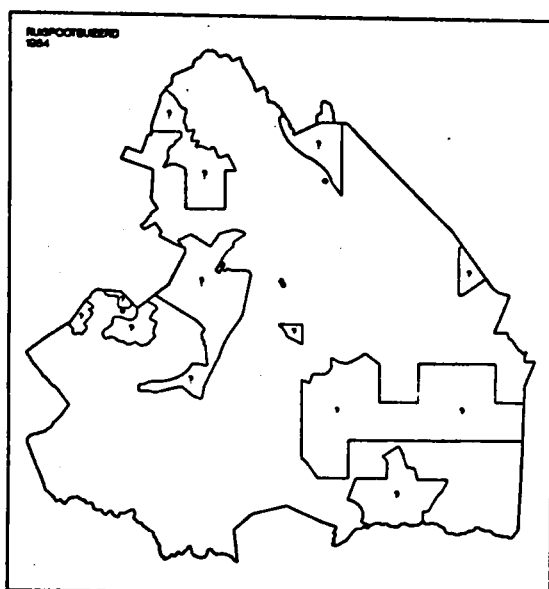

Verspreiding van de Buizerd in januari 1984 en 1986 en het aantalsverloop sinds 1976.

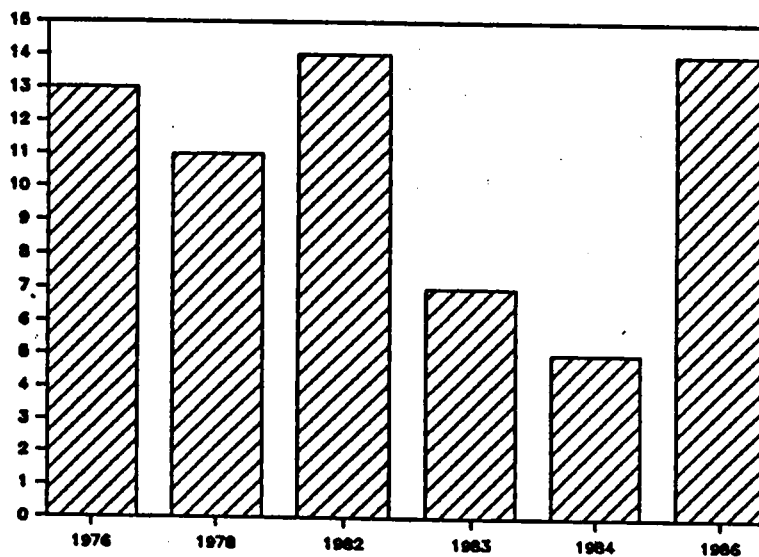
Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus*

Deze wintergast wordt elk jaar in kleine aantallen waargenomen. Nadat in januari 1983 en 1984 wel heel erg weinig Ruigpootbuizerden werden waargenomen, werden er in januari 1986 veertien exemplaren geteld.

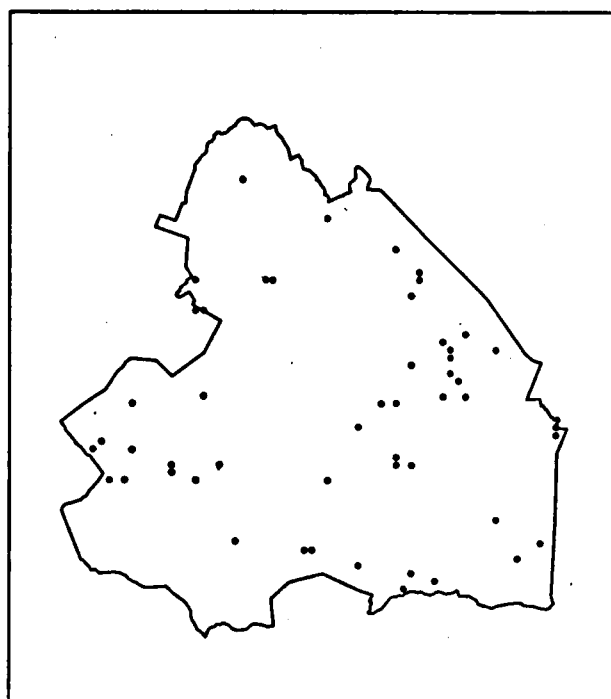
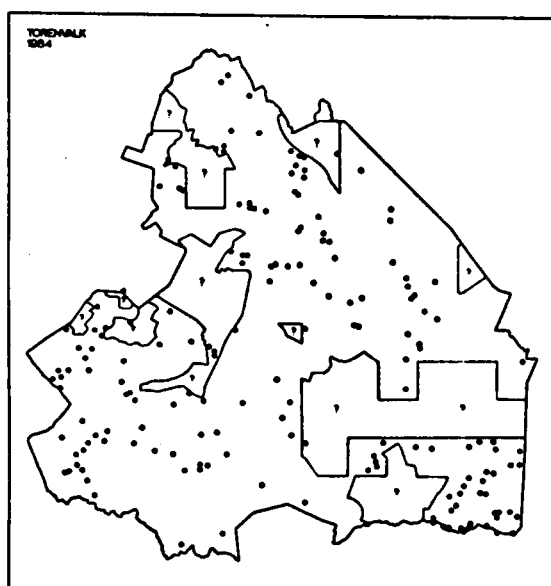
RUIGPOOTBUIZERD

Verspreiding van de Ruigpootbuizerd in januari 1984 en 1986 en het aantalsverloop sinds 1976.

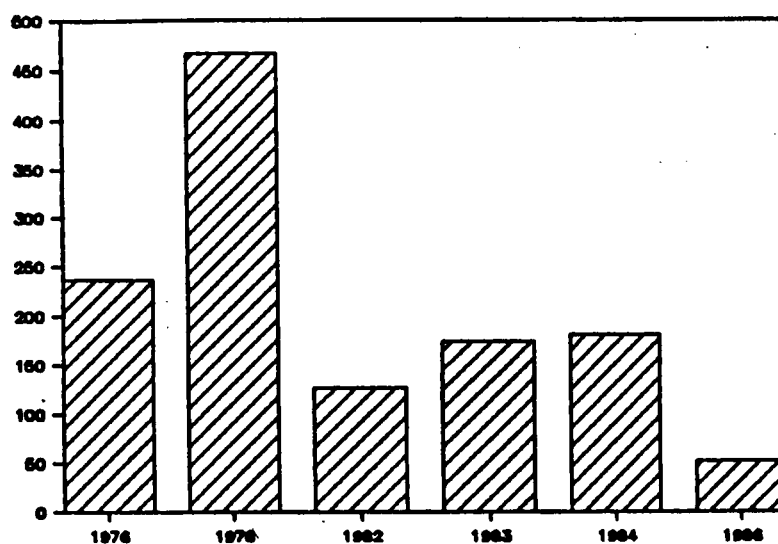
Torenvalk *Falco tinnunculus*

In januari 1984 werden er nog 180 Torenvalken waargenomen, in januari 1986 slechts 52. Dit is vermoedelijk slechts ten dele toe te schrijven aan de slechte waarnemingsomstandigheden in 1986. Een deel van de overwinterende Torenvalken zal echter vermoedelijk voor het slechte weer naar het zuiden gevlucht zijn.

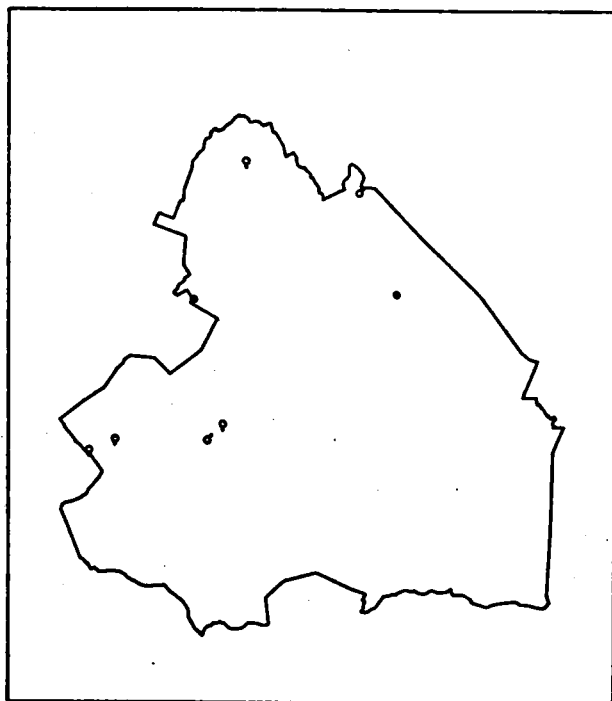
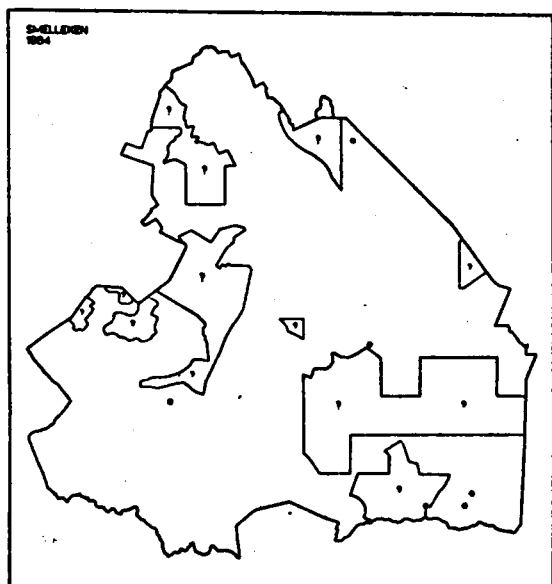
Verspreiding van de Torenvalk in januari 1984 en 1986 en het aantalsverloop sinds 1976.

TORENVALK

Smelleken *Falco columbarius*

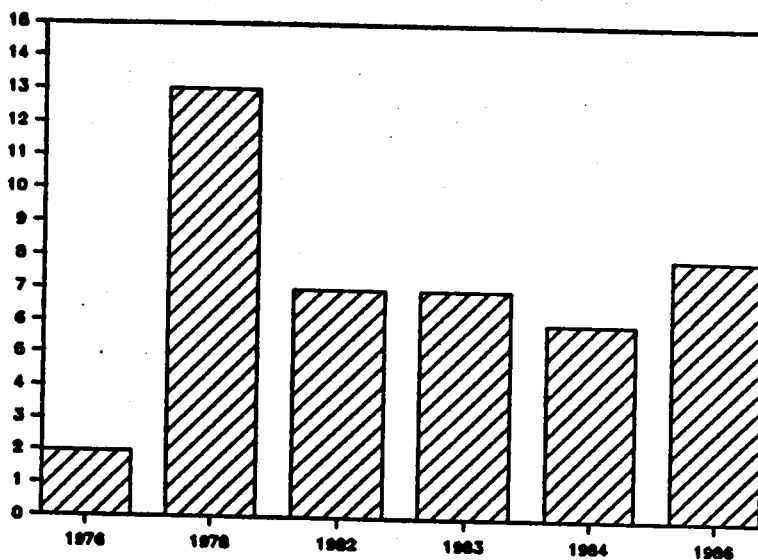
Het aantal Smellekens dat sinds 1982 in de januari-tellingen wordt waargenomen blijft vrij constant. Er overwinteren echter weinig Smellekens in Drenthe. De meesten trekken verder door naar het zuiden.

Verspreiding van het Smelleken in januari 1984 en 1986 en het aantal verloop sinds 1976.

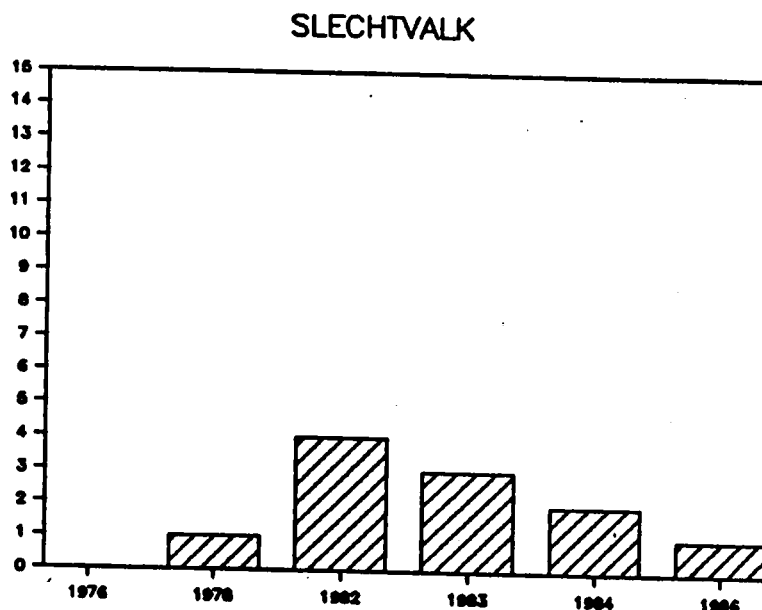

SMELLEKEN

Slechtvalk *Falco peregrinus*

Van deze zeldzame wintergast werden in 1984 twee mannetjes waargenomen en in 1986 één mannetje. Dit komt overeen met het beeld van de laatste jaren (tabel 2).

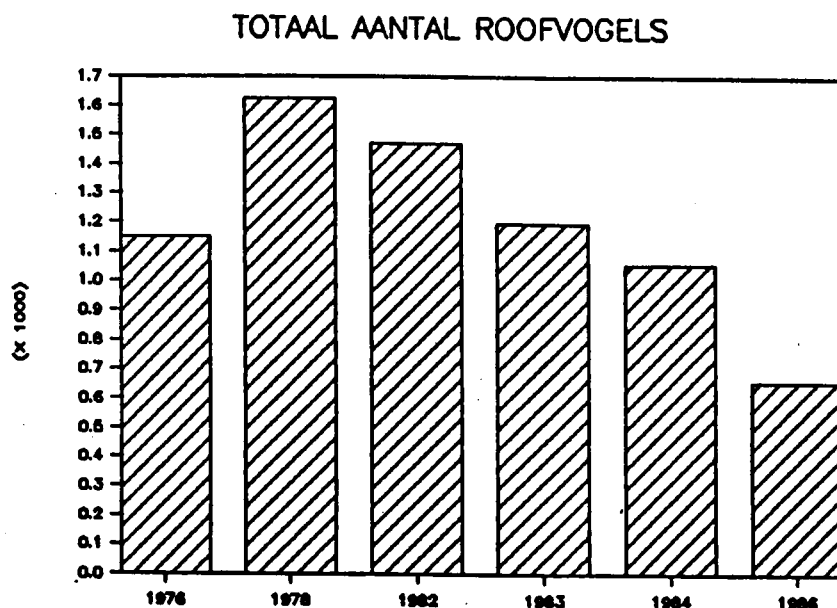
Discussie

De resultaten van de telling in januari 1986 laten zien hoe de resultaten van tellingen beïnvloed kunnen worden door slechte weersomstandigheden tijdens de telling. Bij de interpretatie van de aantallen zal alleen daarom al de nodige voorzichtigheid betracht moeten worden.

Soorten die we in Drenthe alleen buiten het broedseizoen zien, zijn Smelleken, Slechtvalk en Ruigpootbuizerd. De aantallen waarin we deze soorten aantreffen zijn in het algemeen klein. Voorzover op grond van de Drentse gegevens conclusies getrokken kunnen worden, lijken deze soorten zich redelijk in aantal te handhaven.

Ook het overgrote deel van de Blauwe Kiekendieven behoort niet tot de Drentse broedvogelpopulatie, maar komt uit het Waddengebied en vermoedelijk Scandinavië (Van Dijk en Van Os 1982). Hoewel in Drenthe de aantallen in de winter teruglopen, komen uit elders in Nederland geen berichten over afname in aantal. Ook de Nederlandse broedvogelpopulatie is niet in aantal teruggelopen (SOVON 1987).

De afname in aantal bij de Buizerden en bij de Torenvalk lijkt

reëel. Zeker bij de Torenvalk is de achteruitgang ten opzichte van de aantallen in het eind van de jaren zeventig opvallend. Voorwaar een aspect om nauwlettend in de gaten te houden! Overigens neemt ook het totaal aantal roofvogels af.

Literatuur

- Bijlsma, R.G. & F.E. De Roder 1983. Broedvogelinventarisatie in Oost Zuidoost Drenthe. Rapport PPD van Drenthe Assen.
- Cramp, S. & K.E.L. Simmons 1980. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. Oxford University Press, Oxford.
- Van Dijk, A.J. & B.L.J. van Os 1982. Vogels van Drenthe. Van Gorcum, Assen.
- Glutz von Blotzheim, U.N., K.M. Bauer & E. Bezzel 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Akademische Verlagsgesellschaft. Frankfurt am Main
- Van Os, B.L.J. 1985 in: de Vries, Y et al Midwintertelling 1983: Roofvogels. Drentse Vogels 1: 10-16.
- Werkgroep Roofvogels Noord Nederland 1986. Verslag 1986.